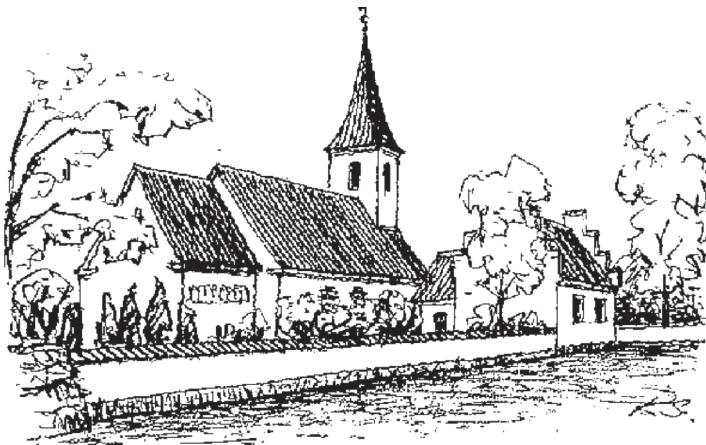

Kirkens kriger

Af Niels H. Andersen
Arkæolog, Moesgård Museum

Vestgavlen på Beder Kirke har indmuret en fin lille billedkvader i rød granit. Ud fra figurens påklædning kan den dateres til cirka år 1200. Af billedfrisen ser vi i dag kun et udsnit på 50 x 35 cm, men den er større og nu dækket af overkalkning. Kvaderstenen må være genplaceret her i forbindelse med opførelsen af kirketårnet, nok omkring år 1500.

Kvaderen er desværre ret medtaget af vind og vejr, muligvis har den endog været udsat for ild. Det er dog stadig muligt at se figurer på den. Her har vi Beders ældste kunstværk!

Centralt på kvaderen ser vi en kriger, der bærer en slags "plisseret" kjortel. På sit hoved har han en lille kalot. I krigerens venstre hånd (til højre på afbildningen) holder han et sværd med en fin hjalte (sværdhæfte). Mellem sværd og hoved er en figur, der kan være en klokke.

Vestgavlen af kirketårnet.

I krigerens højre hånd synes han at holde på et skjold. Ved krigerens venstre fod står et firbenet dyr, muligvis et vildsvin, måske en hund.

Ved hans højre fod ses rester af en pote. Sandsynligvis indgår poten i en

Optegning af Kirkens kriger.

afbildning af et vildt dyr, som en løve, måske en grib eller et fantasidyr.

Kvaderen er rammet ind af en fin bort, der nu er overkalket. Halvdelen af kvaderen har været dækket af jord.

Muligvis skal billedfremstillingen tolkes som den sejrende Kristus, der forsvare

sin hjord mod et muligt dæmonisk dyr. Sådanne fremstillinger er kendt fra anden samtidig kirkekunst. Det fineste eksempel er nok døbefonten i Lihme Kirke i Viborg Amt i Salling.

Afbildningen herfra er bl.a. gengivet på 500-kroner sedlen fra 1997-serien af pengesedler – hvor Niels Bohr er afbildet på den anden side.

Vores billedkvader er desværre i en ret dårlig stand. Store dele af reliefferne er nu borte, ligesom noget synes at sidde løst. Desuden er der alvorlige revner i kvaderen. Dens placering i jordniveau og i tagdryp fra tårnet medfører at den er udsat for frostsprængninger.

Det bør overvejes at få kvaderen taget ud og erstattet med en nyhugget kvader. Den originale kvader kunne så sikres ved en ny placering inde i kirkens våbenhus eller et andet sikkert sted. Det fortjener den lille kriger, der har passet på Beder i mere end 800 år!

Kvaderen, som den fremtræder i dag. Dele af figurerne er skallet af, men på grund af farveforskelle i stenen kan man nogenlunde se, hvad der mangler.